

Я ПОВЕРНУЛАСЯ.
ЛЮБЛЮ

УДК 821.161.2-992
Г37

Ольга Герасим'юк

Г37 Я повернулася. Люблю [Текст] : есеї / Ольга Герасим'юк. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. — 296 с.

ISBN 978-617-679-628-2

У книжці відомої української телеведучої та громадської діячки Ольги Герасим'юк зібрано есеї, тревелоги та образки за більш ніж десять років — від 2007 до 2019 року. На читача чекають захопливі подорожі, знайомство з історією, культурою, звичаями та ментальністю багатьох народів, але насамперед тут будуть зустрічі з людьми. Вдумлива й чутлива до найтонших деталей, до найглибших психологічних нюансів авторка (за сумісництвом — і героїня) не тільки розповість багато нового про барвистий і строкатий світ, а й нагадає призабуте, зупиниться перед сакральним, поміркує про вічне. Щире і просте, радісне й печальне, зворушливе і мудре на цих сторінках переплітаються, сходяться й розходяться, творять чутливі, як пульс, візерунки живої оповіді, де кожне слово пропущене крізь серце.

УДК 821.161.2-992

© Ольга Герасим'юк, текст, 2019
© Назар Гайдучик, обкладинка, 2019
© Видавництво Старого Лева, 2019

ISBN 978-617-679-628-2

Усі права застережено

**ОЛЬГА
ГЕРАСИМ'ЮК
Я ПОВЕРНУЛАСЯ.
ЛЮБЛЮ**

Львів
Видавництво Старого Лева
2019

ВІД АВТОРКИ

Коли стало повертати на листопад, усе знову було так, як і сто, і двісті років тому в листопадах — враз згасли кольори, повітря намокло, ранок довго не розплющував очей, не в силі прокидатися, так і ходив, поки туман не почав облазити з нього клаптями й пропускати на землю хоч якесь світло...

Я зауважила, що на завісу в моїй спальні сів шоколадний метелик і міцно заснув. У сні він не падав — зумів так цупко вчепитися в товстий шовк, що коли розсувала вранці завісу, а ввечері затуляла нею вікно — його міцно стиснуті крильця навіть не здригалися...

Так я думала й зимувати з ним удвох...

А сьогодні вранці прокинулася, бо в кімнаті хтось голосно і пристрасно шепотів...

На завісі нікого не було... А на вікні, розправивши оксамитові крильця в красивий візерунок, сидів мій метелик. Потім схоплювався й неспокійно крокував підвіконням, носячи розгорнуті крильця, як павич — хвоста... Походивши й не знайшовши ніде дверцят, бився у скло своїм крихітним личком... Шепіт лунав від нього — від змаху його крилець чомусь ішов цей звук...

Я розуміла, що йому треба в дорогу. Надворі несподівано стало дуже тепло. І він, певно, думав, що настав час летіти. Куди вони діваються, до речі, коли весь світ умирає на холоді?

Сестра по телефону сказала, що йому треба кудись полетіти, щоби перетворитися на лялечку... Ну, так...

І, до речі, мені теж треба кудись полетіти...

Це непоборне бажання виникає завжди, як у метелика, — через якийсь незримий і неясний знак... Просто різко прокидаєшся — і б'єшся лицем кудись, шукаючи дверцят...

Усе, що кличе, все, що бачу там, складається в історії, які треба комусь розповідати...

Ніяк не могла зрозуміти, як почати ці розповіді, а головне — де... Почну зсередини. А там — як вийде...

На порожній залізничній станції в Бретфорді, Онтаріо, до мене підійшла дівчинка-гот і спитала, химерно вигинаючи губку, проколоту цвяшком:

— Куди Ви прямуєте, мем?

Я сказала, що в Аврору, але автобус щойно пішов.

— Фак, — ніжним голосочком підтримала мене дівчина, сіла неподалік, закинула ніжку на ніжку й почала щось строчити в телефоні. Власне вся розмова. Весь інтерес.

І мені це здалося дуже людською комунікацією — не обтяжливою й у всіх сенсах теплою. Людина позначила, що я їй не порожнє місце і що мої почуття їй важливі. І не полізла в душу, залишивши можливість сказати ще щось, якщо мені це знадобиться. Прочинила двері тобто.

Станція була би безлюдною, якби не наша з дівчинкою-готом дружна компанія.

Ніхто нікуди сьогодні не їде. Поїзд із нагоди неділі відмінили. Значить, і дощу не буде...

Вони в моїй пам'яті міцно пов'язані. У Пирятині, де я народилася, у моєї мами завжди була прикмета — якщо здалеку чути стукіт вагонних коліс, буде дощ.

Станція від нас далеко. Але перед дощем, казала мама, повітря робиться рідке — і чути здалеку поїзд...

Того дня я таки потрапила в Аврору. Була обідня пора, я зайшла погрітися до бару біля станції — і побачила в меню *Ukrainian borshcht*.

— Чи смакувало Вам, *love*? — спитав хазяїн, прибираючи згодом тарілку.

Коли йдеться про борщ — це ж, погодьтеся, більше, ніж страва! — мусиш бути щирим. Та не порушувати ж правила теплої комунікації?

Я обрала варіант: «Дякую! Я його готую трішки інакше! Хотите, розповім?»

— Як??? Ви його теж готуєте?

Розповідь та пояснення, звісно, зайняли кілька годин, бо від тонкощів приготування бурякового квасу Джордж одразу перейшов до новини про те, що Крістін повернулася до нього, трохи поживши на самоті, яка все ж не так добре смакувала їй, як уся їхня спільна трохи нервова подружня екзистенція... Він запрягнувся мені, що надалі не одразу відпустатиме її, а спершу повмовляє. Бо, може, їй якраз більше хотілося вмовлянь, ніж покинути його...

— Все ж Кріс любить чути слова!

Далі Аврори я того дня й не заїхала — повернулася, бо вже темніло. Та, власне, трапляється, що одної тарілки борщу буває достатньо.

Незримі й неясні знаки, поїзди, що викликають дощ, незнайомки й чужинці, яких, виявляється, ти знала — просто забула, зірвані дорогою квіти, засушені між

сторінок куплених на бігу книг, чорна білка, що нагло перейшла дорогу — міг бути кіт, але послали, що було тієї миті під рукою... Все це ви прочитаєте далі — я зібрала тут цього добра за добрих років дванадцять... Мушу про все розказати!

І, до речі, про метелика... Якось повернулася додому, а він — є! Спить, склавши крильця, як дитина, складає під вушко долоньки — на глиняній тарілочці, яку я привезла з Опішні. Чомусь він вирішив поспати саме в домашньому. Ні на яку лялечку не перекинувся... Спить! Я гукала його, гукала — не ворухиться. І краще я думатиму, що він спить. У сні падають — але ніколи не розбиваються, просто падають. І сплять. Принаймні ще ніхто не розказував, що йому наснилося, ніби помер. А снам я вірю.

Краще так думати про всіх, кого, повернувшись, не почувеш і не застанеш... Усі прокинуться! І ми почуємо — нізвідки — їхні нетерплячі кроки по дому й шепіт! Усе буде, як і було, — усі листопади, всі небеса й усі тумани, в дверях повернеться ключ, яким довго ніхто не відмикав наш дім, з коридора потягне дощовою свіжістю і мокрим барвінком...

Тим, кого більше сьогодні не чую, і тим, хто сьогодні в мене є — моїй найдорожчій сім'ї, — присвячую оці всі слова.

ЛЮБОВ ЖИВА, КРОВОТОЧАЩА...

21 вересня 2007 року. Пирятин

Минулого тижня я проводжала душу свого батька — вона, якщо вірити, вже мала полетіти за хмари, кудись назавжди, туди, де давно живуть його мама й тато, діди й прадіди, про яких він у забутті розпитував в останні дні свого життя — так, ніби вони щойно вийшли на вулицю й ось-ось мають повернутися. Там десь його чекав наш втрачений брат, до нього тато весь час хотів полетіти — і мовчки дивився щодня на фото, і жодного разу не заплакав із того часу, як ми з сестрою привезли його востаннє додому. Він десь уже з ними, хоча неможливо уявити нашого, такого відданого сім'ї тата десь не вдома ось уже який день.

Бог дивовижний. Не досягнути, як він це робить, але щоразу, відплакавши незбагненне горе, відчуваю такий шалений приплив любові до всіх, хто поряд живий! Днями ходжу містом, вглядаюся в обличчя людей, яких не

роздивлялася давно, — а то мої сусіди, однокласники, продавщиця ванільних булочок і газованої води з сиропом, до якої бігла на перерві, учитель фізкультури, що тепер пише вірші й приносить їх на кожен мій день народження, усі мої вчителі, перед уроками яких дрижали, а тепер, коли ніби й не страшні, — найстрогіші мої глядачі й судді: щоразу, коли виходжу в ефір чи сиджу в парламенті, відчуваю, що саме вони зараз дивляться на мене, а після трансляції всі передзвонять моїй мамі й скажуть, що мені передать туди — в Київ чи «в телевізор».

Бог приходять і невмолимо забирає найдорожче, бо тільки так можна зробити твою любов до всього найдорожчого знову живою, кровотою, такою, що здирає з тебе шкіру й дає болюче відчуття всього, до чого торкнешся. Тільки така мука — справжня любов.

Строгий Бог щоразу знімає мене з усіх вершин, літаків, поїздів, витягає з найдальших закапелків географічної карти світу й повертає додому. Це — Пирятин. Полтавська область. Столиця мого життя.

Одразу, коли бачиш на горизонті рівно посередині траси півстолітню водонапірну башту, оздоблену візерунками, знай — ти вже вдома. Вона завжди чомусь здалеку бачиться рівно посеред дороги — оптичний обман, але точно так само в пустелі, бродячи по ній десятками літ, бачиш оазис із порятунком.

Що би не робила з цим містом історія, які би прапори й пам'ятники в ньому не встановлювала — воно лишається для мене важливим, як якір. Може, люди, які там зараз живуть, здивуються, що я це кажу. Але проводжаючи на пирятинське кладовище тіло мого тата, я обіцяла його душі, що витала над нами й намагалася повтирати наші

сльози: буду пишатися, тату, тим, що ти мені залишив. Твоїм характером, з яким важко жити спокійно. Твоїм самозреченням заради тих, кого любиш. Твоїм умінням жити в Пирятині, як у Парижі. Твоїм небажанням жити без діла. Твоїм відчуттям себе капітаном корабля, з якого ти повернувся, коли я народилася, сюди, де твій корабель зайняв би всю нашу вулицю, — повернувся й більше ніколи не ходив у море, але співав мені все життя, що «море шумить» — і це була моя колискова.

Думаючи про батька, відчуваю всією раною свій Пирятин, куди він просився з лікарні за пів доби до останнього подиху. Перший асфальт у місті сам зробив і сам поклав він. Усі старі автомобілі й автобуси пам'ятають його руки — він давав їм лад, коли зупинених механізмів ніхто не міг запустити, у кожному дворі навколо нас щось зроблено його руками. У центрі міста наш дім збудований його руками. Він був перший такий — а потім приходили господарі, просили розказати й показати — і будували собі такий самий. У всьому тому житті, яким живе сьогодні моє місто, вкарбовані татові сліди, сліди його величезних черевиків — на нових вулицях Пирятинна, хоч останні роки він ними ніколи не ходив і цих вулиць уже роками не бачив.

Куди б я зараз не пішла, дописавши ці кілька абзаців про свою любов і свій біль, я на якорі, кинутому в Пирятині. Там чекають дзвінка про те, чи буде демократична коаліція, — і я особисто перед Пирятином за це відповідальна. Там ждуть, яку принесуть пенсію, — і я буду винна особисто, якщо надурять. Там треба знайти місце, куди закопали всіх виморених Голодомором, — і я особисто маю вибродити всі ті рови й відчути, що вони там,

мої предки, і предки моїх сусідів, і предки всіх справжніх українців, і привести туди весь Пирятин молитися. Я особисто маю збудувати на нашій вулиці церкву — на тому місці, де стояв Успенський собор, а потім був розвалений у час репресій — там пам'ять не лише про козаків, а й про військовополонених, що їх, як у концтаборі, тримали там фашисти, а моя маленька мама бігала кидати їм через церковний мур хліб і присідала від страху, що зараз звідти застрочить автомат вартового.

Я особисто відповідальна за Україну перед татом. Тато залишив мені цей пост вартового, механіка, капітана, днювального, чергового по столиці свого життя. Цей пост залишають, лише відлітаючи за хмари, до своїх. Така татова інструкція.

СПРОБА НАПИСАТИ ПОСЛАННЯ НА ПАРКАНІ

13–15 вересня 2009 року. Стокгольм

«Можливості не завжди отримуєш загорнутими в подарункову обгортку», — так було написано при виході з митної зони аеропорту Стокгольма. Збираючи зі стрічки, що виповзала з рота будки на контролі безпеки, свої черевики, ремені, ключі, комп'ютери, шнуруючи кросівки й намотуючи на шиї шарфи, пасажери розтикували всі дрібнички по кишенях і абсолютно ігнорували це повідомлення. Власне це була реклама якихось послуг. Але це ж однозначно шифровка для тих, хто розуміє. Типу «Юстас – Алексу».

Світ узагалі весь обписаний, як паркан, такими посланнями, і якби люди не були такі заклопотані розтикуванням своїх дрібничок по кишенях, а з інтересом дивилися навкруги, то вони би багато чого у своєму повсякденні зробили би зі смыслом, а не так-сяк.

Життя — це квест. І я би радила не просто мчати ним, як оглашений, змітаючи по дорозі до мети всі бордюри,

а вдивлятися у знаки й орієнтири, вчитуватися в усі нібито випадкові написи й нібито афіші. А ще — обов'язково забігати на пошту й посилати барвисті конверти з цюмами всім, хто чекає тебе, приклеюючи щоразу марку саме з того світу, села чи лісу, де ти проїжджав. Щоби ті, для кого ти важливий, за цими підказками могли скласти карту твого лету й вести тебе по радарах. Бо тільки це тримає на світі й не дає зірватися з різьби. У цьому квесті не буває дрібниць. І все, що дорогою здається такою дрібницею, може бути миттю, яку згадаєш першою якраз тоді, коли перед очима має промчати все твоє життя. Буває, що згадається просто морозиво, затиснуте між двома вафельками, як воно тануло тобі на мережаний фартух, коли ти бігла зі школи...

Що згадується одразу, коли літак ось уже злетів над картою Стокгольма...

Учора я вийшла в ранок, обороняючись парасолею від дрібного, як просіяного через друшляк, вересневого дощу, що сипався з неба порціями, — тільки встигнеш скласти парасолю, як він сипне. У цю гру грали лише чужоземці. Бо перевдягнуті в сучасне вікінги й їхні фру йшли повз мене спокійно в насунутих на голову каптурах чи з добротного напнутих парасолями і не витрачали своїх розмірених рухів на таке сіпання. Вони нагадували лосів і коней, чії силуети я бачила скрізь по сувенірних крамницях, які минала. Лосі й коні — їхні символи і їхній характер. Наставивши роги на небеса, розсікаючи крупом дощ, нащадки вікінгів спокійно ступають копитами по містках через озеро, переходячи з одного острівця на інший, бо аж на чотирнадцяти острівцях розташоване їхнє місто, їхні пасовиська з пивом і картоплею

й добротні стійла з вікнами без фіранок. Вони не просять у неба добавки сонця, бо знають, що небо строге й відміряє світла рівно стільки, скільки на цю їхню батьківщину Бог вділив. І тому вони не заводять на вікнах фіранок, бо щохвилини може з'явитися промінчик і освітити кімнату. А що було б, якби в той час на вікні висіло оте нездале мереживо? Так і було написано на стіні крамнички: «Тут ви можете купити щось на згадку про нашу країну опівнічного сонця».

Мені треба було в Рікстаг. В принципі, в руках мала мапу, але, ступивши на місточок через озеро, серед прикріплених до поручнів замочків із іменами — Йохансон і Марієтта, Горан і Пеппі — одразу побачила один: Оля й Вова. Не знаю, який Вова причепив цей знак тут, але поряд якраз і були ті важкі двері, в які мені належало заходити...

Увечері до зали, де в Стокгольмі відзначали День незалежності України (за кордоном його чомусь відзначають у вересні), я ступила якраз під аплодисменти. Вони були не мені. На сцену, де завжди вручають Нобеля, виходила «Піккардійська терція» у строгих костюмах і метеликах на шиї.

Було красиво, музика звучала чисто — і це примиряло з сіпаниною життя. «Чорноморець, матінко, чорноморець, вивів мене босую на морозець...» — з ласкавими усмішками почали виводити хлопці. Я насторожилася і стала прислухатися до меседжу. Далі з пісні мені стало відомо, що, явно вбраний у теплі підштаники, той чорноморець вивів бідну жертву на сніг і питає в неї: «Чи є мороз?» А ця пошукачка жіночого щастя, примерзаючи п'ятами до криги, каже йому, що то роса, мало

того — простояла так цілу ніч, бо, каже, я, матінко, того чорноморчика люблю дуже... А він, потвора, сидів у теплі, мед-пиво пив і дивився з вікна, як вона доводить йому свою любов. Меседж тут, у залі, де вручають Нобеля, був про те, що, мовляв, подумай лишень — чи швидко можеш щось змінити у своїх печальних краях, де прекрасні жінки їхні носять у своїх генах отаку принизливу любов до мучителя в теплих підштаниках. І передають ці гени і дочкам своїм, і синам...

Шифровку я прочитала. Квест тривав. І треба було лише пройти з зали, де стихли овації, через фоє, де всі глядачі вже призволялися біля канапочок із солоними корнішончиками, копченою ковбаскою, ікрою й солонинами, на вулицю — злитися з юрбами вікінгів. Та проштовхнутися було непросто. Шлях перепинила білолиця пані в вуалетці. Рукою в чорних мереживних рукавичках по лікоть вона тримала чарку з горілкою, а у другій мереживній ручці був шматок сала з проріззю, і червоний налакований нігтик через мереживо хижо вгризався в той шматочок. «Давайте-пийте! Ось гляньте, я вже!» — тоном завсідниці весіль кричала пані дідусеві в орденах не-роздивитися-якої-армії, що стояв, затиснутий між нею і спиною якогось товстого пана з бутоньєркою в кишені піджака і, здається, помадою на губах (по-моєму, вона його перед тим поцілувала). Пані перекинула одним махом горілку в свої малинові уста і кркнула, як пан. Поряд стояв її чоловік, але нічого не розумів, бо був швед. Він несміливо озирався, як дівчина, тримаючись за лікоть дружини, яким вона його відтісняла від компанії, бо дуже хотіла раз на рік випити з кимось, хто це понімає. Протиснувшись між ними, вирвавшись до дверей,

я обернулася перевірити — мені здалося? Під її мереживною спідницею точно вгадувалися теплі підштаники.

На сходах пригальмувала, бо дві молоді шведки йшли, як у нас буває, зайнявши обидві дорожні смуги, байдуже, що хтось там ззаду хотів обігнати. Так ходять або закомплексовані невдахи, що намагаються помститися світу, або ті, хто знають — світ створений для того, щоби чекати, поки вони дадуть йому лижню.

«А я ей говорю, прикинь: Николь, иди дамой! А она мне: Мамо, я ще трішки хочу погуляти! Прикинь?» Одна подружка повторила другій цю історію тричі й не знати чого — тричі однаково заливалася сміхом.

Вирвавшись під дрібний дощ, я побрела цим плавучим містом, маленькими набережними озера Меларен, подумала про друга — і він подзвонив, як це часто трапляється, коли я про нього подумаю... Ми говорили, що все на світі, якщо бути уважним, не відбувається без зв'язку з чимось зовсім іншим, до чого його і прив'язати ніби ніяк. Наприклад, сказала я йому, чула такий жарт — пасажир пішов у літаку в туалет. І от він думає, що сидить у туалеті. А він насправді летить у небі!

Друг недовго думав і сказав, що тоді він дуже добре розуміє голубів! До мене не одразу дійшло. Поки я не помітила на алеї пана, що гидливо струшував із капелюха щось, дивлячись у небо. І друг додав: «А, до речі, Карлсон, який літає там над тобою й живе на даху, ніколи не гидив згори на свою батьківщину». «Тьху на тебе», — завершила я розмову. Подумала недоречно, що так і не скуштувала тут де-небудь карлсонових улюблених тюфтельок... Я була спитала вранці у своєї приятельки, депутатки Рікстагу, Марієтти, — де їх можна знайти? Це ж,

кажуть, національна страва! Карлсон їв їх із варенням. Марієтта ніколи не розуміє чогось, що не вкладається у прості зрозумілі схеми. «З варенням? — перекривило її. — Тьху на тебе!»

Я підняла голову, бо, бредучи й не бачачи нічого з-під парасолі, опинилася біля якогось порога. Це був храм. Двері прочинені. Зайшла. Переді мною горіли язички полум'я й білів напис: «Запали свічу й помолися за того, кому треба світла в його темряві». Я кидала в жертovníк монетки й брала свічі, складаючи подумки список усіх, кому найбільше зараз треба б цього світла. І виходило, що свіч не вистачить...

Під готелем у склянній будці, спеціальному стокгольмському гетто для курців, сиділа дівчина в червоній перуці з сигаретою й аж заходилася від кашлю. Хотілося розбити скло цього акваріума й випустити нещасну полонену рибку, що задихалася... Та вона не збиралася виходити. Вона кашляла з доброї волі. І кинутися виручати її було би проявом нахабного і брутального посягання на її вибір, на її свободу. Від тих корчів її червона перука збилася на голові й тепер була чисто як очіпок... Цікаво — що сталося далі з тією, яка стояла на морозі боса на очах свого коханого ката-чорноморчика... Чи вижила, чи зносила очіпок... Чи можна кому подарувати його власну свободу, не наразившись на відчайдушний опір... Навіть загорнувши в подарункову обгортку й разом із квітами...

Єдине, що може бути помічне — писати послання й читати послання... Не факт, що хтось читатиме, але пробувати треба.

Літак злетів над картою Швеції й домчав мене додому. Кілька годин стояла я на своєму балконі й дивилася

на місяць. Ну, ніде на світі немає такого круглого, такого теплого, просто над головою місяця, як у нас, як удома!

А вранці мій черговий літак уже сідав у Криму. Треба було на форум у Ялті... Знайомий татарин Арсен мчав мене у своєму авто по серпантину і, як завжди, мовчав. З-за повороту з'явився білборд «Бери лучшие капсулы от перегара “Петруша”!»

НАШ НЕАПОЛЬ І ВСЕ НАШЕ

5 вересня 2011 року. Небо, літак

Летіла в Неаполь. Попереду ще три години льоту. Уже годину ми розсікали небесні орбіти. Я трохи почитала, вже й роздивилася пасажирів: з усієї жіночої частини — переважно наші жінки, що перед посадкою бадьоро лопотіли в телефони по-італійськи, в італійських яскравих прикрасах, з італійськими чоловіками й такими ж бамбіно. Лише між собою говорили вони по-українськи, й мені це нагадувало такий собі таємний код таємної спільноти. Поряд сиділа гарно вбрана молода селянка з якоїсь явно Житомирщини чи Вінниччини. Її лице, вилиці, розріз оксамитових очей чітко вказували на походження. І на це лице з беззавітною сліпою любов'ю дивився її смаглявий Паоло, що постійно шукав моменту чи притулитися, чи погладити її по рум'яній щоці. Вона ж лагідно мурмотіла до їхнього малюка по-італійськи й лише до стюардеси озивалася по-нашому, «по-руськи». У стюардесах теж можна було вгадати наших, з благодатних провінцій: витончені й делікатно підмальовані, обтягнуті ідеальними

спідничками без жодної пом'ятинки, з ніжними хусточками на лебединих шийках — і лише грубуваті манери й невитравний начальницький тон не залишали сумніву, що тут усі свої.

Італійки з поліськими вилицями весело відлітали «додому». І по тому, як вони, перш ніж дати дитині яблуко, надкушують і наджовують його — щоби малюку було легше вгризатися в тугий бік своїми двома зубками — було ясно, що італійська культура догляду за бамбіно невимовно збагатилася нашим сільським досвідом.

І раптом у мікрофон до всіх схвильовано звернулася стюардеса:

— Якщо серед нас є лікар, прошу зголоситися, пасажиру зле!

Одразу всі принишкли. По коридору помчала жінка з фонендоскопом у вухах — італійська лікарка мала з собою в сумочці це приладдя. Може, знала, що таке трапляється, і професія вимагала носити в сумці все, що знадобиться. А може, я її ідеалізую, бо зараз лише вона вирішувала фінал чиєїсь історії. Спасителька промчала знову коридором назад — шукала хоч якусь рідину, підходящу для дезінфекції, — і повернулася бігом із двома шприцами в руках... Усі потроху отямили й узялися за свої покинуті пасажирські справи. Але тут включився капітан і попросив зрозуміти його рішення: він ухвалив повертати до Борисполя, бо пасажиру краще не стало і лікарка не бралася гарантувати, що вдасться довести його живим до Неаполя. Було трохи страшнувато розуміти, що тут, поряд, зараз ця тоненька свічечка життя — бах! — і задметься.

Усі мовчали, та хтось збоку тихенько пробурчав:

— О, це тепер уже будемо на місці через шість годин.
Породиста пані з іншого боку оголосила:

— А нам за это бесплатный кофе!

І притихла. Задумалася над своїм «за это»... І трохи сполум'яніла...

Літак розвернувся. Я відчувала, як капітан жене машину — якщо літаком можна гнати... Я, певно, ідеалізувала й капітана, бо тепер уже лише він вирішував фінал чиеїсь історії...

Справді почали носити додаткову каву. І моя житомирсько-вінницька італійська сусідка полізла в сумку й витягла кульок із житомирсько-вінницьким печивом! Вона везла в Італію, країну дивовижних біскоті й канту-чіні, «розвісне», просте й без затій, наше печиво! Тоді це було особливо тепло й мило — вона вмочала печенинки в несмачну літаківську розчинну каву й давала до рота малюку й тому своєму Паоло, який вдячно відкушував його й почувався зараз, у цю прикру мить, затишно, як у Бога, чи в Богині, за пазухою.

Ми долетіли щодуху назад, до Борисполя, подолавши годинну відстань якось майже вмить. Слава Богу, той чоловік дожив до землі, і його помчала «швидка».

Тепер належало дозаправити літака і знову зніматися в бік Неаполя. Усіх попустило. Почали полегшено теревенити. Переважна більшість казала: «Ну, зате живий». А хтось починав одвічну нашу контру (вже було не страшно ж) :

— А хто дав капітану право вирішувати? І чого він не повіз його в Неаполь? Там точно больниця краща.

Хтось підраховував, на скільки «попав» капітан, розвернувши літака, а потім заправивши наново двигун.

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати
далі, придбайте, будь
ласка, повну версію
книги.